

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

保加利亚语

第三册

金丕良 葛志强 编

外语教学与研究出版社

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

保加利亚语

¥: 12.90

ISBN 7-5600-0935-2

9 787560 009353 >

封面设计: 诸中英

保加利亚语

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

第 三 册

金丕良 葛志强 编

外语教学与研究出版社

(京)新登字 155 号

图书在版编目(CIP)数据

保加利亚语(第三册)/金丕良,葛志强编. -北京:外语教学与研究出版社,1994.10

ISBN 7-5600-0935-2

I. 保… II. ①金… ②葛… III. 保加利亚语-语言教学-高等学校-教材 IV. H746.9

中国版本图书馆 CIP 数据核字(94)第 11161 号

保加利亚语

第三册

金丕良 葛志强 编

外语教学与研究出版社出版发行

(北京西三环北路 19 号)

北京外国语学院印刷厂印刷

新华书店总店北京发行所经销

开本 850×1168 1/32 10.25 印张 214 千字

1994 年 10 月第 1 版 1999 年 1 月第 2 次印刷

印数: 1001—2000 册

* * *

ISBN 7-5600-0935-2

G·411

定价: 12.90 元

前 言

本书是北京外国语大学保加利亚语专业基础阶段使用教材(共四册)的第三册,供保加利亚语专业二年级学生第一学期使用。

本书共有十六课,每课拟讲授一周,包括课文、补充课文、词汇、语法、练习等内容。除继续扩充学生的生活词汇外,有目的地增加了有关文化、社会、政治、文学、经济等方面的内容,使教材更具有实用性。

根据第一、二册中出现过的语法现象,本书做了进一步概括,使学生对保加利亚语语法有进一步的了解和掌握。

每课书的后面都有针对课文提炼出的典型句子和句型,有助于学生掌握所学的内容和提高表达的能力。

练习中加大了翻译练习的比重,目的是使学生提高驾驭语言的能力,弥补非通用语种语言环境不利于表达的缺陷。

全书共出现新单词 1700 余个。

本书在编写过程中主要参考了保加利亚索非亚外国留学生学院尤·安东诺娃(Ю·Антонова)等编写的保语教科书《Български език·България и българите》,拉·玛克蕾耶娃(Райна Макреева)和卡·萨沃娃(К·Савова)合编的《Български език за лекторатите в чужбина》和德·伊莉耶娃(Д·Илиева)编的《Български език》,并选用了其中的部分课文和练习。在此,向她们表示衷心的感谢。

编 者

СЪДЪРЖАНИЕ

前 言

ПЪРВИ УРОК	1
Текст: ПРЕД КАРТАТА НА БЪЛГАРИЯ	1
Допълнителен текст: КИТАЙ (географски бележки)	7
Граматика: Подчинени определителни изречения (предлог + който)	13
ВТОРИ УРОК	21
Текст: СЛИВИ ЗА СМЕТ	21
Допълнителен текст: НАЙ-СКЪПОЦЕННИЯТ ПЛОД	25
Граматика: Членуване на съществителните имена	27
ТРЕТИ УРОК	35
Текст: ВЕЛИКОТО ОТКРИТИЕ	35
Граматика: Обобщение на условното наклонение	46
ЧЕТВЪРТИ УРОК	51
Текст: ОБРАЗУВАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА И ФОРМИРАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНОСТ	51

Допълнителен текст: ПАМЕТНИ ГОДИНИ	58
Граматика: Глаголни представки и наставки	63
ПЕТИ УРОК	71
Текст: СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО НА БЪЛГАРИЯ ...	
.....	71
Допълнителен текст: В ПАТИЦЕФЕРМАТА	79
Граматика: Остатъци от склонение в съвременния български език	82
ШЕСТИ УРОК	89
Текст: БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ	89
Допълнителен текст 1 : БАЛКАНДЖИ ЙОВО	96
Допълнителен текст 2: АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ ...	
.....	97
Граматика: Образуване на сложните прилагателни	104
СЕДМИ УРОК	109
Текст: ОЛИМПИЙСКИ ИГРИ	109
Допълнителен текст: ПЕКИН—ДОМАКИН НА АЗИАТСКИТЕ ИГРИ 90	
.....	116
Граматика: Образуване на съществителните имена	118
ОСМИ УРОК	130
Текст: ПО ПЪТЯ НА СОЦИАЛИЗМА С КИТАЙСКА СПЕЦИФИКА	130
Допълнителен текст: ЗА РЕФОРМАТА НА	

СТОПАНСКАТА СИСТЕМА

..... 139

Граматика: Образуване на сложни съществителни имена

..... 150

ДЕВЕТИ УРОК 154

Текст: ГАБРОВО И ГАБРОВЦИ 154

Допълнителен текст: ГАБРОВСКИ АНЕКДОТИ ... 159

Граматика: Обобщение на степенуването в българския език

ДЕСЕТИ УРОК 172

Текст: 24 МАЙ — ДЕН НА СЛАВЯНСКАТА
ПИСМЕНОСТ И НА БЪЛГАРСКАТА
ПРОСВЕТА И КУЛТУРА

Допълнителен текст: ЧАЙ ПО КИТАЙСКИ 180

Граматика: Безглаголно изречение и непълно изречение

..... 183

ЕДИНАДЕСЕТИ УРОК 191

Текст: ПЕЧЕНА ТИКВА 191

Допълнителен текст: ЕЛИН ПЕЛИН 202

Граматика: Обобщение на съществителните имена, които не
се членуват 205

ДВАНАДЕСЕТИ УРОК 219

Текст: ГЕРОЯТ ОТ ЛАЙПЦИГ 219

Допълнителен текст: МАЙКАТА ГОВОРИ 229

Грамматика: Думи и изрази за време	231
ТРИНАДЕСЕТИ УРОК	240
Текст: ПРИКАЗКА ЗА СЪЛБАТА	240
Допълнителен текст: ХРИСТО СМИРНЕНСКИ	249
Грамматика: Несъгласувано определение	252
ЧЕТИРИНАДЕСЕТИ УРОК	257
Текстове: ПРЕДАНИЕ ЗА МАРТЕНИЦАТА (1)	257
ПРЕДАНИЕ ЗА МАРТЕНИЦАТА (2) ...	258
ПРЕДАНИЕ ЗА МАРТЕНИЦАТА(3) ...	259
Допълнителен текст: ДУАНУ	262
Грамматика: Числително име	264
ПЕТНАДЕСЕТИ УРОК	271
Текст: ХАДЖИ ДИМИТЪР	271
Допълнителен текст 1: ХРИСТО БОТЕВ	276
Допълнителен текст 2: МОЯТА МОЛИТВА	279
Допълнителен текст 3: ПРЕДСМЪРТНО	282
Грамматика: Обобщение на глаголите	284
ШЕСТНАДЕСЕТИ УРОК	288
Текст: ГЕРАЦИТЕ	288
Допълнителен текст: ГЕРАЦИТЕ (продължение) ...	301
Грамматика: Обособени части на изречението	313

ПЪРВИ УРОК

ПРЕД КАРТАТА НА БЪЛГАРИЯ

Река Дунав, северната граница на България, е плавателна река, свързваща България с Румъния, Югославия, Унгария, Словакия, Австрия и Германия. По българския бряг на Дунав се виждат много селища, градове и села, някои от които са оживени пристанища. Русе е най-голямото българско пристанище на Дунав. Тук е построен Мостът на дружбата, дълъг 3 километра, който свързва България с Румъния.

На юг от Дунав се простира Дунавската равнина. Тя заема около една четвърт от цялата площ на България. В нея се издигат ниски хълмове и текат много реки, които се вливат в Дунав. В тази плодородна равнина зрее златно жито, царевича, слънчоглед и много плодове и зеленчуци. В източната част на равнината могат да се видят останки от Плиска и Преслав — столици на Първата българска държава, създадена през VII век. По-късно столица на България става Велико Търново — красив град, разположен амфитеатрално на няколко хълма, между които тече река Янтра.

На юг от Дунавската равнина се издига Стара планина. Тя разделя България на две почти равни части — Северна и Южна. Наричат я още Балкан и на нея дължи името си целият полуостров.

На юг от Стара планина, между нея и Средна гора, се

намира Розовата долина. Тази чудна слънчева долина е станала втора родина на маслодайната роза, пренесена вероятно от Персия. Тук в края на май и началото на юни цъфтят рози, от които се произвежда прочутото в цял свят българско розово масло.

На юг от Средна гора се простира Тракийската низина. Тя носи името на своите най-стари жители — траките. Река Марица тече през почти цялата низина и я напоява, а Стара планина я пази от студените северни ветрове. Защитена от студа и добре напоявана, Тракийската низина представлява едновременно една огромна зеленчукова и овощна градина. Тук, на двата бряга на река Марица, върху шест хълма е разположен Пловдив — втори по големина град в България. Този стар и красив град е известен със своя международен панаир, който става тук всяка есен.

На юг от Марица се издигат Родопите, които заемат южната част на България на ширина стотина километра. Легендата разказва, че тук е живял Орфей — прочут тракийски певец. Когато запее, зверовете лягали при краката му, птиците млъквали, а реките променяли пътя си, за да стигнат по-бързо до Орфей.

На запад от Родопите се издига Рила. Тя прилича на грамаден куп от остри, високи върхове, покрити със сняг през цялата година.

Нейният най-висок връх Мусала (2925 М.) е първи по височина на Балканския полуостров. От Рила извира дълги и пълноводни реки. Тук шумят буйни потоци и небето се оглежда в бистри езера, наричани “очите на Рила”. В една красива долина е построен Рилският манастир, забележителен със своята архитектура.

На юг от Рила се издига Пирин — най-красивата българска планина, за която народът пее: “Планино, Пирин планино, много си Пирин хубава” . . . Според легендата тук е живял богът на небето — Перун — главен бог на славяните. От него вероятно планината е получила името си.

През Пирин и Родопите минава южната граница, която разделя България от Гърция и Турция и достига до Черно море.

Черно море е естествена граница и свободен морски път, чрез който България се свързва с много страни и континенти. Източната граница на България е известна под името Българско черноморие. Край брега морето е плитко. Морската вода — чиста, прозрачна и слабо солена, през лятото се затопля до 28°C. Топлото море, плажовете със ситен пясък, слънчевите дни и модерните летовища привличат посетители от цялата страна и от чужбина.

Тръгнете от север на юг по Българското черноморие. Близко до Варна ще видите как зелената гора е спряла до жълтия пясък и е скрила в своята сянка “Златни пясъци”, как близо до Несебър всред пясъчни дюни е построен чудесният комплекс “Слънчев бряг”, как на юг от Бургас зелената планина отново се приближава до синьото море, белия пясък и рибарските лодки.

Красиво и разнообразно е Българското черноморие!

Красива и разнообразна е цяла България! На една площ от около 111 хиляди квадратни километра се простират зелени равнини, издигат се снежни върхове, извираят топли минерални извори, цъфтят рози, шумят реки, потоци и езера, зрее златно жито, грозде, ябълки, тютюн и пее един трудолюбив и гостоприемен народ.

Нови думи

Дѹнав	多瑙河
сѣверен, -рна	北的, 北方的
плава̀телен, -лна	可航行的
Слова̀кия	(国名)斯洛伐克
А̀встрия	(国名)奥地利
Герма̀ния	(国名)德国
сѣлище ср.	村镇, 村落
мо̀ст м.	桥, 桥梁
простирам се, -аш се (простра̀	铺开, 伸展; 蜿蜒
се, -ѐш се)	
пло̀щ ж.	面积
тека̀, -ѐш	流, 流动
вливам, -аш (влѐя, -еш)	流入, 汇入, 注入
плодородѐн, -дна	肥沃的, 富饶的
зрѐя, -еш	成熟
жѝто ср.	小麦
ца̀ревица ж.	玉米
слѣ̀нчоглѐд м.	向日葵
ѝсточен, -чна	东的, 东方的
оста̀нки мн.	(只复)遗址, 废墟
амфитеатра̀лен, -лна	阶梯式的
Я̀нтра	扬特拉河
ра̀вен, -вна	平的; 平等的, 相等的
дѣлжа̀, -иш	须要, 归功于, 归咎于; 欠, 有责任
Срѐдна гора̀	(地名)中部山脉

долина ж.	谷地
роза ж.	玫瑰
маслодаен, -йна	产油的, 含油的
пренасям, -яш (пренеса̀, -еш)	传入; 传递
Пѣрсия	(国名)波斯
низина ж.	低地
Марица	马里察河
представлявам, -аш	代表……, 是……
едновременно нарч.	同时地
зеленчуков, -а	蔬菜的
панайр м.	博览会, 展销会; 市场, 集市
Орфей	(人名)奥尔菲
звяр м.	野兽, 猛兽
млѣквам, -аш (млѣкна̀, -еш)	沉默下来, 不吭声, 不说下去了
грамаден, -дна	巨大的, 宏大的
куп м.	一堆(物品), 很多(东西)
остър, -тра	尖锐的, 锋利的
Мусала̀	穆萨拉峰
извѣра (извѣри)	(只三)流出, 涌出, 发源于
пълноводен, -дна	多水的, 水量大的
шумя̀, -иш	喧闹; 发出响声
бѣен, -йна	猛烈的, 激烈的; 茂盛的; 狂暴的
поток м.	水流, 小河, 小溪
бистър, -тра	晶莹的, 清澈的
ѣзеро ср.	湖泊
континент м.	陆地, 洲, 大陆
черноморие ср.	黑海地区, 黑海沿岸
прозрачен, -чна	透明的, 清澈见底的
затоплям, -яш (затопля̀, -иш)	暖和; 加温, 加热

летовище ср.

度假地, 疗养地, 避暑地

Варна

(地名) 瓦尔纳

сянка ж.

影子, 阴影

Несебър

(地名) 耐塞伯尔

всред предл.

在...之间, 在...中间, 在...当中

пясъчен, -чна

砂的, 沙土的

дюна ж.

(海边的) 沙丘

чудесен, -сна

极好的, 奇妙的

рибарски, -а

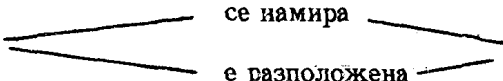
渔夫的, 打鱼的

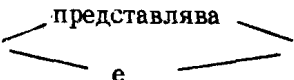
тютюн м.

烟草

Типични изречения и словосъчетания

1. Река Дунав е северната граница на България,
..... свързваща България с Румъния.
..... която свързва България с Румъния.
..... чрез която България се свързва с Румъния.

2. Розовата долина
на юг от Стара планина.

3. Тракийската низина
една огромна
зеленчукова и
овощна градина.

4. Връх Мусала е висок 2925 м.
Височината на връх Мусала е 2925 м.

5. Тук	растат	различни култури
	виреят	житни култури.
	се отглеждат	разнообразни култури.

6. Пирин е втората по височина планина в България.

Пловдив е вторият по големина град.

Дунав е втората по дължина река в Европа.

Бургас е второто по големина пристанище на Черно море.

Допълнителен текст

КИТАЙ

(Географски бележки)

Китайската народна република е разположена в източната част на Азия, на западния бряг на Тихия океан.

Китай заема около 9, 600, 000 кв. км. Дължината на земната му граница е повече от 20, 000 км. Разстоянието от изток до запад е над 5, 000 км., от юг до север повече от 5, 500 км.

Китай е единна многонационална държава с повече от един милиард трудолюбив, героичен и умен народ.

Китай се дели на 23 провинции, 5 автономни района и 3 града на централно подчинение (Пекин, Шанхай и Тиендзин), които имат общо повече от 2, 000 околии и автономни околии.

Столицата на КНР – Пекин заема около 17, 800 кв. км. с повече от 10 милиона жители. Построен е през 937 г. и е с повече

от 800-годишна история като столица. Има много забележителни исторически паметници. Пекин е град със славни революционни традиции. Паметникът на народните герои се издига величествено на площад Тянанмън. Пекин е и една от съвременните промишлени бази в Китай. Сега той вече стана политически, икономически, културен и комуникационен център на цялата страна.

Източната и южната част на китайския континент граничат с море Бохай, Жълто море, Източнокитайско море и Южнокитайско море. Море Бохай е вътрешно море на Китай. Дължината на бреговата линия на китайския континент е повече от 18,000 км.

По необятните морета се разпръснати повече от 5,000 китайски острова, най-големият от тях е остров Тайван, а вторият остров — Хайнан. Тези два острова са наречени от край време “Китайски острови-съкровища”.

По криволическата китайска брегова линия известните пристанища са: Далянь, Цинхуандао, Синган, Циндао, Лянйонган, Шанхай, Хуанпу, Джанцзиян, а също така Дзилун и Гаосюн.

Китай има четири главни плата: Цинхай-тибетско плато, Юннан-гуйджоуско плато, Вътрешномонголско плато и Лъсово плато. Цинхай-тибетското плато се намира средно на повече от 4,000 м. над морското равнище, затова го наричат “покрив на света”. Върх Джомолънгма на Хималаите, намиращ се на китайско-непалската граница, е най-високият връх в света — 8,848 м. над морското равнище.

Площта на равнините в Китай е повече от 1 млн. кв. км. Трите големи равнини са: Североизточна равнина,